

Dyrevernalliansen

VALGGUIDE 2017

- Hvis dyrene kunne stemme

MDG

V

SV

Rødt

R

Ap

FrP

H

KrF

Sp

Hva vil partiene gjøre for dyr i neste regjeringsperiode, og hvilket parti er mest dyrevennlig? Her får du oversikten!

Siden det ikke holder å ha et fint punkt i programmet, kan du også se hva partiene har gjort for dyrene i viktige dyrevernsaker i stortingsperioden 2013–2017.

VIKTIGE SAKER I REGJERINGSPERIODEN 2013-2017

Stortingsmelding om pels: hvor stortingsflertallet gikk inn for å beholde pelsdyrproduksjon i Norge. FrP, H, KrF og Sp stemte for, mens Ap, V, SV og MDG stemte mot. Landbruksministeren fra Fremskrittspartiet foreslo å forby gruppehold av mink, som det eneste forslaget i meldingen som ville betydd en reell forbedring for dyrene, men det gikk ikke gjennom.

Stortingsmelding om jordbruket: hvor landbruksministeren foreslo å kutte det statlige bidraget til opplysningskontorene for egg, melk og kjøtt, som driver omfattende reklame for animalsk mat. Det ble ingen konkret konklusjon om dette i stortingsbehandlingen. Derimot ble dyrevelferd for første gang inkludert som konkret mål i landbrukspolitikken, med støtte fra alle partiene.

Utsettelse av løsdriftskravet for kyr: for fjøs bygget før 1995. Avgjort i forbindelse med jordbruksoppgjøret 2016, ledet av FrPs landbruksminister. Utsettelsen ble støttet av KrF, H, Ap og Sp. SV og V stemte mot utsettelsen.

Legalisering av 19 reptilarter: gjennomført av FrP. En legalisering som medfører risiko for både dyrevelferden og folkehelsen.

Opprettelse av dyrepolitiprojekt: som forsøksprosjekt i Rogaland og Trøndelag, initiert av Frp.

Generelt om dyrevern/dyrevelferd

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Dyr har egenverdi. Mer dyrevelferd i den politiske debatten. Solidariteten i samfunnet bør utvides til å omfatte dyr. Dyr i fangenskap skal få utfolde sin naturlige atferd og dekket sosiale behov. Ser behov for en reform av mange typer dyrehold.</p>	<p>Program Dyr har egenverdi og skal behandles med respekt. Husdyrhold skal ta hensyn til dyrenes naturlige atferd og behov.</p>	<p>Program Strengere krav til dyrevelferd, spesielt for fjørfeproduksjon.</p>	<p>Program Ikke noe generelt om dyrevern/dyrevelferd.</p>	<p>Program Dyrevern/dyrevelferd ikke nevnt.</p>	<p>Program Norge skal ha et sterkt dyrevern.</p>	<p>Program Dyr har egenverdi. Håndtering skal skje med omsorg og respekt for dyrenes egenart. Dyreholdere skal ha kunnskap om dyrenes behov, og dyr skal holdes i et miljø som gir god livskvalitet. All avl skal forutsette funksjonsfriske dyr. Høye minstekrav til dyrevelferd for alle husdyrslag.</p>	<p>Program Alt dyrehold skal baseres på god dyrevelferd. Strengt krav til dyrevelferd.</p>	<p>Program Dyreiere skal sikre gode forhold for dyrene.</p>

Pels

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Avvikling av pelsdyroppdrett raskest mulig. Importforbud.</p>	<p>Program Forbud mot pelsdyroppdrett. Importforbud.</p>	<p>Program Forbud mot pelsdyroppdrett, med omstillingsmidler til oppdretterne.</p>	<p>Program Avvikling, med kompensasjon for oppdretterne i omstillingsperioden.</p>	<p>Program Styrt avvikling av pelsdyroppdrett, med kompenserende tiltak i en overgangsperiode.</p>	<p>Program Fortsatt pelsdyroppdrett, men uten subsidier. Gjennomgang av regelverket for pelsdyrhold.</p>	<p>Program Fortsatt pelsdyroppdrett, basert på "strenge dyrevelferdsmessige kriterier."</p>	<p>Program Fortsatt pelsdyroppdrett, med krav som ivaretar dyrenes naturlige behov. Bedre regelverks-etterlevelse og mer kontroll. Aktivitetsforbud ved gjentatte regelverksbrudd.</p>	<p>Program Fortsatt pelsdyroppdrett med "strenge krav til dyrevelferd."</p>
<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. dårlig dyrevelferd i pelsdyroppdrett og manglende oppfølging av krav til temning av pelsdyr. Representantforslag om avvikling av produksjonen og importforbud. Pelsdyrmeldingen: Stemte mot fortsatt pelsdyroppdrett og gruppehold av mink, og for forslag om ny, egen sak om avvikling.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om nye regler for gruppehold av mink. Pelsdyrmeldingen: Stemte mot fortsatt pelsdyrproduksjon og gruppehold av mink. Forslag sammen med Ap og SV om å be regjeringen fremme ny, egen sak om avvikling av pelsdyroppdrett, og forslag om å innføre forbud mot gruppehold av mink.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om avvikling av pelsdyrproduksjon. Pelsdyrmeldingen: Stemte mot fortsatt pelsdyrproduksjon og gruppehold av mink. Forslag sammen med Ap og V om å be regjeringen fremme ny, egen sak om avvikling av pelsdyroppdrett.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Pelsdyrmeldingen: Stemte mot fortsatt pelsdyrproduksjon og gruppehold av mink. Forslag sammen med V og SV om å be regjeringen fremme ny, egen sak om avvikling av pelsdyroppdrett.</p>	<p>2013-2017 Fjernet førfrakstøtten til pelsdyroppdrett. Spørsmål til egen regjering om tiltak for å sikre god dyrevelferd i pelsdyrproduksjon. Pelsdyrmeldingen: partiets landbruksminister foreslo å beholde pelsdyroppdrett, men forby gruppehold av mink. Stortingsgruppa stemte for fortsatt pelsdyroppdrett og gruppehold av mink, og mot forslag om ny, egen sak om avvikling.</p>	<p>2013-2017 Pelsdyrmeldingen: Stemte for fortsatt pelsdyroppdrett og gruppehold av mink, og mot forslag om ny, egen sak om avvikling.</p>	<p>2013-2017 Pelsdyrmeldingen: Stemte for fortsatt pelsdyroppdrett og gruppehold av mink, og mot forslag om ny, egen sak om avvikling.</p>	<p>2013-2017 Pelsdyrmeldingen: Stemte for fortsatt pelsdyroppdrett og gruppehold av mink, og mot forslag om ny, egen sak om avvikling.</p>

Dyrevelferd i landbruket

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Kraftfôr dyrere enn grovfôr. Styrket dyrevelferd i øko-regelverket. Sunnere raser og bedre leveforhold i kyllingproduksjonen. Framskyndet løsdriftskrav for kyr til 2024, med investeringsstøtte til omlegging for små og mellomstore fjøs. Gjøre det enklere å ha god dyrevelferd og premiere god dyrevelferd gjennom landbruksstøtten.</p>	<p>Program Redusert bruk av korn og kraftfôr til dyr ved å utnytte arealer til beite og gressproduksjon. Dyrevelferd skal prioriteres framfor høyest mulig produksjon. Landbruksstøtten skal vektlegge dyrevelferd mer.</p>	<p>Program Økonomiske virkemidler for økt bruk av beite og grovfôr. Premiering av mat produsert på utmarksbeite. Mindre kraftfôrbruk. Sterkt grensevern, for å hindre konkurranse fra mat produsert med bl.a. dårligere dyrevelferdsstandard.</p>	<p>Program God dyrevelferd. Stimulering til mer grovfôrdyrking. Ikke flere utsettelse av løsdriftskravet for kyr, gode støtteordninger for omstilling.</p>	<p>Program Økt bruk av utnyttede beiteressurser.</p>	<p>Program Fjerning av produksjonskvoter og konsesjonsbegrensninger.</p>	<p>Program Mer beitebruk. "En bærekraftig landbrukspolitikk skal harmonere med helse-, miljø- og dyrevelferdspolitiske mål."</p>	<p>Program Økt grovfôrbasert kjøttproduksjon. Strengt krav til leveforhold for husdyr, med ivaretagelse av deres naturlige behov, så langt som mulig. Ekstra tiltakspakke med investeringsstøtte til ombygging av løsdriftsfjøs for kyr.</p>	<p>Program Mer beitebruk. Økt beite- og husdyrtilskudd for å øke gressproduksjonen og bruk av utmark.</p>
<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. industrialiseringen av kyllingproduksjon og forbud mot kirurgisk kastrering av gris. Representantforslag om hhv. god dyrevelferd i kyllingproduksjon og forbud mot burhøns. Jordbruksmeldingen: Forslag til Stortinget om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk, og sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Stemte for forslag til regjeringen om å innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Stemte mot forslag om å hhv. be regjeringen stimulere til økt beite- og utmarksbruk, og innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten, og for forslag om å be regjeringen sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å innføre løsdrift for kyr fra 2024.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om tillatelse til økt kyllingtetthet og kontroll av dette. Jordbruksmeldingen: Forslag til regjeringen sammen med Ap og Sp om å innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten. Stemte for forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk og sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å innføre løsdrift for kyr fra 2024.</p>	<p>2013-2017 * Stemte mot forslag om å hhv. be regjeringen stimulere til økt beite- og utmarksbruk og sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å innføre løsdrift for kyr.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Forslag til regjeringen sammen med Sp og SV om å innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten. Stemte mot forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk og sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å innføre løsdrift for kyr.</p>	<p>2013-2017 Forlenget tidsfristen for omlegging til løsdriftsfjøs for kyr med ti år. Jordbruksmeldingen: Stemte mot forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk, sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd og innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten. Stemte for å utsette løsdrift for kyr.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Stemte mot forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk, sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd, og innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å utsette løsdrift for kyr.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Stemte mot forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk, sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å utsette løsdrift for kyr.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Forslag til regjeringen sammen med Ap og SV om å innføre dyrevelferd som parameter i landbruksstøtten. Stemte mot forslag om å be regjeringen hhv. stimulere til økt beite- og utmarksbruk, og sørge for at norsk landbruk er verdensledende på dyrevelferd. Merknad til regjeringen om å vurdere å oppdatere holdforskrifter, av hensyn til dyrevelferd. Stemte for å utsette løsdrift for kyr.</p>

Redusert kjøttproduksjon og dyrevennlig kosthold

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Økte avgifter på kjøtt og redusert kjøttforbruk, samt stimulering til mer vegetarisk kosthold, av hensyn til bl.a. dyrevelferd. Krav til offentlige kantiner om å servere kun vegetarmat én dag i uka og alltid ha et fristende vegetar-tilbud. Vri landbruksstøtten så det blir mer lønnsomt å produsere vegetabilsk mat. Avvikling av dagens finansiering av opplysningskontorene for animalske produkter.</p>	<p>Program Vektlegging av hva slags kjøtt som spises, av utslippshensyn. Virkemidlene i landbruket skal stimulere til produksjon med minst mulig utslipp. Endring av omsetningsloven, så helse- og miljøhensyn fremmes gjennom opplysningskontorene. Utredning av merkeordning for opplysning om varer er produsert på en dyrevennlig måte.</p>	<p>Program Redusert kjøttforbruk. Forbud mot salg av kjøtt med tap. Opprettholdelse av ordningen med samvirket som markedsregulator.</p>	<p>Program Bærekraftig matproduksjon og jordbruk. Avgifter for å vri forbruk og atferd slik at miljø og klima ikke ødelegges. Videreføring av markedsordningene (som opplysningskontorene for animalsk mat inngår i), med økt vektlegging av miljøvennlig kosthold.</p>	<p>Program Sektorovergrepene tiltak med utgangspunkt i sammenhengene mellom sunn og bærekraftig matproduksjon. Fremming av sunt kosthold basert på kostrådene. Opprettholdelse av markedsordningene, som opplysningskontorene for animalsk mat inngår i. Strenge krav til merking og sporbarhet, for å gjøre maten enda tryggere.</p>	<p>Program Avvikling av samvirkenes særordninger og markeds kontroll (som opplysningskontorene for animalske produkter inngår i).</p>	<p>Program Økt bærekraftig jordbruksproduksjon. Tilrettelegging for at forbrukere enklere kan ta dyreetiske valg, med mer informasjon om produktionsmetodene for kjøtt og samarbeid med næringen om løsninger som muliggjør opplyste valg.</p>	<p>Program Tilrettelegging for bevisste forbrukervalg, og en ordning så forbrukere kan få informasjon om produktinnhold, leverandørkjede og etiske forhold på produkter. Opprettholdelse av ordningen med samvirket som produktions- og markedsregulator.</p>	<p>Program Avgifter som stimulerer til sunnere kosthold. Sterk markedsrett til gårdbrukerne gjennom omsetning i samvirket (som driver opplysningskontorene for animalsk mat).</p>
<p>2013-2017 Representantforslag med SV og V om å endre omsetningsloven for å få mindre kjøttreklame, og representantforslag om merkeordning for bl.a. dyrevelferd.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om å innføre hhv. merking av buregg og merkeordning for dyrevelferd på matvarer. Representantforslag med MDG og SV om å endre omsetningsloven for å få mindre kjøttreklame. Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å lage et felles opplysningskontor med formål om å opplyse om bl.a. klima, økologi, og helse, eller legge ned alle opplysningskontorer unntatt opplysningskontoret for frukt og grønt.</p>	<p>2013-2017 Representantforslag med MDG og V om å endre omsetningsloven for å få mindre kjøttreklame. Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å vurdere nytteeffekten av opplysningskontorene opp mot dagens behov for forbrukerinformasjon.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å vurdere nytteeffekten av opplysningskontorene opp mot dagens behov for forbrukerinformasjon.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Partiets landbruksminister foreslo å avslutte det statlige bidraget til opplysningskontorene for kjøtt, egg og melk. Merknad fra stortingsrepresentanter til regjeringen om å avvikle finansieringen av opplysningskontorene over omsetningsavgiften.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å avvikle finansieringen av opplysningskontorene over omsetningsavgiften.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å vurdere nytteeffekten av opplysningskontorene opp mot dagens behov for forbrukerinformasjon.</p>	<p>2013-2017 Jordbruksmeldingen: Merknad til regjeringen om å vurdere nytteeffekten av opplysningskontorene opp mot dagens behov for forbrukerinformasjon.</p>

Slakteri og transport

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
Program Krav om kortere dyretransporter. Tilrettelegging for bruk av lokale gårds-slakterier og mobile slakterier.	Program Forhindring av stress, redsel, skade og smerte skal være et overordnet hensyn ved slakting. Strengere regler for transport av dyr og dyrevelferdskurs for transportører. Innføring av mobile slakterier.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Liberalisering av regelverket for mobile slakterier, for bærekraftig reinforvaltning.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.
2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 *	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.

Dyreforsøk

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
Program Fremming av alternativer til dyreforsøk og strengere regelverk, for å hindre forsøk som forårsaker smerte, stress og angst.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Ikke nevnt.	Program Satsing på bruk av materiale fra dyr til transplantasjoner på mennesker, hvis dyreetiske prinsipper ivaretas.	Program Ikke nevnt.	Program Avgrensning av omfanget av dyreforsøk, og erstatning med moderne teknologi i størst mulig grad.	Program Ikke nevnt.
2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 *	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Har unnlatt å innføre en etisk komité for dyreforsøk, som Norge plikter å ha.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.	2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.

Fiskeoppdrett

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Omstilling til produksjon med god dyrevelferd. Utvikling av økologisk havbruk som spydspiss for dyrevennlig havbruk. Skjerpede dyrevelferdskrav. Lavere maksgrenser for antall fisk i en merd. Støtte til stressreducerende tiltak og dyrevennlige metoder for fjerning av lakselus. Merkning av oppdrettslaks for sporing av rømt fisk. Opprette eget oppdrettstilsyn i Mattilsynet. Kun nye konsesjoner til lukkede anlegg. Alle anlegg skal være lukkede innen 2025.</p>	<p>Program Vekst, forutsatt at den er bærekraftig, med økt konkurransevillighet og allsidighet. Minimering av rømmning og lakselus, krav til næringen om å få bukt med problemene. Større andel grønne konsesjoner. Mer forskning på lukkede anlegg og øremerkede midler til forskning på bærekraftig vekst. Strengt sanksjoner ved regelverksbrudd. Nytt konsesjonsregelverk for bærekraftig vekst, med ivaretagelse av hensyn til fiskevelferd og rømningsbegrensning.</p>	<p>Program Strengere krav til miljø og bærekraft. Ikke volumøkning i oppdrettsanlegg før det er kontroll på lakselus. Avvikling av anlegg i nasjonale laksefjorder. Strengere krav til rømningsfrie anlegg i sjø. Bidra til flere grønne konsesjoner. Krav om dobbeltmerking av oppdrettslaks innen 2020, for sporing av rømt fisk. Lukkede anlegg i framtiden.</p>	<p>Program Ikke flere fisk i merdene. Kun nye konsesjoner til lukkede anlegg. Framdriftsplan for utskiftning av alle anlegg til lukkede, rømnings sikre og lusefrie anlegg. Forbud mot kjemiske midler som skader villfisk, kreps og skalldyr, i fiskefôr. Hensynet til bevaring og bærekraftig bruk av marine arter skal gå foran ønsker om å bruke nye lokaliteter til oppdrett.</p>	<p>Program Økt videreføring og verdiskapning. Satsing på nye arter. Krav til sporing. Tilrettelegging for fiskehelse. Næringa må finne løsninger angående lus og rømmning.</p>	<p>Program Ekspansjon og økt videreføring. Nye arter. Tilrettelegging for produksjonsøkning og liberalisering av konsesjonsvilkår for å skape vekst. Strengt, men objektive, veterinærfaglige krav.</p>	<p>Program Bærekraftig forvaltning og vekst.</p>	<p>Program Økt produksjon, vekst basert på bærekraftig forvaltning. Satsning på nye arter. Forskning på og test av oppdrett av ulike arter sammen. Økt kamp mot lakselus og rømmning. Næringen må ta større ansvar for å få bukt med utfordringer som rømmning, lakselus og sykdom. Satsning på sjøbaserte anlegg med sterke tiltak mot rømmning. Undersøke muligheter for off-shore lokaliteter langt fra kysten.</p>	<p>Program Styrkning av posisjonen som sjømatnasjon. Tilrettelegging for videre vekst, samtidig som miljøet og livet i havet ivaretas. Midler til forskning og utvikling, for økt produksjon og bærekraftig forvaltning. Tilrettelegging for satsing på innelandsoppdrett. Intensivert bekjempelse av rømmning og spredning av lakselus. Nulltoleranse for rømmning og spredning av sykdommer.</p>
<p>2013-2017 Tre spørsmål til regjeringen om stans av dumping av skadelige kjemikalier mot lakselus og påbud om merking av oppdrettslaks. Representantforslag om vekststans i næringen.</p>	<p>2013-2017 To spørsmål til regjeringen om påbud om merking av oppdrettslaks.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. bekjempelse av lakselus og dumping av skadelige kjemikalier mot lakselus.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om påbud om fettfinneklipping av oppdrettslaks.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>

Dyrepoliti og dyrs rettsvern

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Landsdekkende dyrepolitiprojekt. Strengere håndhevelse av dyrevelferdsloven. Oppdatering av alle forskrifter om dyrehold, jakt og fangstmetoder, for å styrke dyrevelferdskravene og reglene for å beskytte dyrs artstypiske og individuelle behov. Økte ressurser til tilsyn for å forebygge dyretragedier. Eget dyretilsyn under Klima- og miljødepartementet.</p>	<p>Program Landsdekkende dyrepoliti og styrkning av Økokrim. Avvikling av avlivningsparagrafen. Høyere prioritering av dyrevelferd hos tilsynsmyndighetene. Stadfesting av dyrs egenverdi i straffeloven. Vold mot dyr skal regnes som mer alvorlig enn skadeverk mot annen eiendom.</p>	<p>Program Bekjempelse av naturkriminalitet. Styrkning av Økokrim og Statens naturoppsyn for å avdekke og bekjempe alvorlig miljøkriminalitet (kriminalitets-kategorien dyrevelferdslovbrudd omfattes av).</p>	<p>Program Eget dyrevelferds-tilsyn eller egen organisasjon for dyrevelferd under Mattilsynet.</p>	<p>Program Ikke nevnt.</p>	<p>Program Landsdekkende dyrepoliti. Dyrepolitiet skal overta Mattilsynets oppgaver angående dyrehold. Skjerpede straffer for dyrevelferds-kriminalitet. Tap av rett til dyrehold for personer som har vist seg uskikket til å ha dyr. Gjennomgang av regelverk for dyrehold, for å sikre god ivaretagelse av dyr.</p>	<p>Program Fortsettelse og utvidelse av dyrepolitiprojektet. Myndighetene skal forebygge, avdekke og følge opp grove overgrep mot dyrs velferd.</p>	<p>Program Effektive og uanmeldte kontroller av strenge krav til dyrevelferd.</p>	<p>Program Opprettholdelse og utvikling av dyrevelferdsregelverket, basert på kunnskap om dyras behov. Tilstrekkelige ressurser til Mattilsynet for god rådgivning, hyppig kontroll og målrettet samarbeid med produksjonsnæringene, og fokus på like høy standard hos kjæledyrene.</p>
<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. økt støtte til dyrepoliti og endring av avlivningsparagrafen. Representantforslag om strengere og oppdaterte holdforskrifter angående dyrevelferd.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om virkemidler for å sikre aktivitetsforbud ved gjentatte brudd på dyrevelferdsloven.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 Opprettet prøveprosjekt med dyrepoliti. Forslag om endring av avlivningsparagrafen. Spørsmål til egen regjering om sikring av velferden til dyr i Mattilsynets varetekt.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om bekjempelse av dyremishandling.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>

Rovdyrkonflikt

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Levedyktige be- stander av alle rovdyr og -fugler hjemme- hørende i norsk natur, minst 8-10 helnorske ulvevnglinger. Prøveprosjekter med forebyggende tiltak mot rovdyrskader og for tidligere opp- dagelse av skadde dyr på beite. Konfliktdepende dialog og løsninger i samarbeid med berørte. Nasjonalpark med bl.a. faglig funderte rovdyrestander og kompensasjon til bønder som mister beitemuligheter.</p>	<p>Program Levedyktige bestand- er av jerv, ulv, bjørn, gaupe og kongeørn, økte bestandsmål basert på faglige anbefalinger. Videreføring av ulvesonen. Prioritering av forplik- telser til å opprett- holde levedyktige bestander der dette ikke kan forenes med husdyrhold, kombin- ert med forebygg- ende tiltak og økono- misk kompensasjon.</p>	<p>Program Levedyktige bestander av de fire store rovdyrene. Bruk av utmarksbeite er svært viktig. Tilstrekkelige midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak der utmarks- beite er mulig. Omstillingsstøtte der felleskapet velger å ha prioriterte rovdyr- områder.</p>	<p>Program Rovdyr skal sikres sin plass der de er en naturlig del av økosystemene. Bønder og reieiere skal ikke lide økon- omiske tap grunnet opprettholdelse av levedyktige rovdyr- stammer.</p>	<p>Program Ivaretagelse av både levedyktige rovdyrstammer og beitenæring. Rovdyrpolitikk som ses i sammenheng med målet om økt matproduksjon. God oppfølging av bestandsmål. Effektive uttak ved nådde bestands- mål eller særlig nærgående rovdyr.</p>	<p>Program Bestander av ørn, jerv, bjørn og gaupe. Avvikling av kjerne- området for rovdyr. Lokal forvaltning. Nødvergerett for rovdyr på innmark som ikke lar seg skremme bort.</p>	<p>Program Vitenskapelig og erfaringbasert rovdyrforvaltning. Lokal myndighets- utøvelse innenfor nasjonale retnings- linjer. Vektlegging av respekt for eien- domsretten, enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet.</p>	<p>Program Levedyktige bestand- er av bjørn, ulv, jerv og gaupe. Lokal forvaltning. Nok midler til registrering av be- standene, forebyg- gende og konflikt- depende tiltak. Forhindring av bestander utenfor kjerneområdene. Raske uttak av skade- dyr. Betydelig vektlegg- ing av hensynet til matproduksjon og beitenæringer.</p>	<p>Program Ivaretagelse av både rovdyr og beite- næring. Bestandsmål for jerv, gaupe og bjørn, redu- serte mål for alle de store rovdyrene. Avvikling av ulve- sonen. Ikke rovdyr i tett- bebygde strøk. Ikke finsk-russisk ulv. Begrenset nivå av rovdyrstammer, for beitebruk i hele landet og utnyttelse av utmarksressurser. Effektivt uttak av skadedyr. Full erstatning for rovdyrskader. Kanskje uttak av ørn.</p>
<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. økning av ulve- og gaupebestanden, og redusert felling av ulv.</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. grunnlag for felling av bjørn, konsekvenser av felling av ulv og vern av bjørne- bestanden.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Tre spørsmål til regjeringen om felling av ulv, jerv og bjørn, ett spørsmål om mulighet til å bruke løs hund til felling av ulv.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til egen regjering om tillatelse til bruk av plott- hunder til felling av rovdyr.</p>	<p>2013-2017 Inngripende radio- merking av ulv. Forslag om endringer i naturmangfoldloven, så rovdyr kan felles utover kvotene i særskilte tilfeller.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om å radiomerke ulv.</p>	<p>2013-2017 14 spørsmål til regjeringen om felling av rovdyr, tre spørsmål om hiuttak av jerv, endring av naturmangfoldloven for å kunne felle flere ulv og prøveordning med å bruke plott- hunder til felling av bjørn. To representant- forslag om tiltak for økt felling av rovdyr.</p>

Andre tiltak

MDG	V	SV	R	Ap	Frp	H	KrF	Sp
<p>Program Flere relevante tiltak, bl.a.: Forbud mot import og avl av dyreraser med store lidelser. Etablering av og støtte til sentre for hjemløse dyr. Like høye dyrevelferdskrav for norske og importerte varer. Hindring av utnyttelse av dyr til underholdning. Hyppigere veterinærtilsyn for husdyr.</p>	<p>Program Forbud mot videre avl og bruk av dyr avlet med sterkt unaturlige og skadelige egenskaper. Strengere krav til dyrevelferd i dyrebutikker. Registreringsplikt for antall dyr i reinsdyrbesetninger. Prioritering av forebyggende arbeid med oppfølging av mennesker med ansvar for dyr. Forskning på levendefangst og -lagring av fisk.</p>	<p>Program Forbud mot import av foie gras fra tvangsførede dyr. Ivaretagelse av villrein. Særlig ansvar for ivaretagelse av sjøfuglbestandene og mer forskning på årsaker til fugledød.</p>	<p>Program Økt forskning på sykdommer som medfører tap av dyr på utmarksbeite. Forbud mot bruk av ville dyr i sirkus. Absolutt fredning av yngletiden. Ikke avl på eller bruk av raser som er avlet til å ha sterkt unaturlige og skadelige egenskaper. Hijakt må ikke tillates.</p>	<p>Program Videreutvikling av ordninger for levendefangst og -lagring av fisk.</p>	<p>Program Bærekraftig fangst av sjøpattedyr. Forskning på potensiale for levendefangst og -lagring av fisk. Tilfredsstillende veterinærtjenester over hele landet.</p>	<p>Program Utredning av pålegg om ID-merking av hunder og katter.</p>	<p>Program Arbeid for internasjonal aksept for økologisk fangst av sjøpattedyr. Fortsatt stimulering til levendefangst og -lagring av villfisk gjennom tilleggs-kvoter. Ikke tillate bruk av bioteknologi som gir individer uten dyrenes naturlige instinkter og egenart.</p>	<p>Program Restriktiv politikk for import av husdyr, kjæledyr og planter, for å bevare den gode dyre- og plantehelsen. Styrking av veterinærtillbudet i distriktene.</p>
<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om hhv. fjerning av piggråd som skader fugler og andre dyr, handling mot mikroplast og tiltak mot skrantesjuka hos rein.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om å sikre veterinærtjeneste på Svalbard. Representantforslag om revurdering av hundeloven og raseforbudet mot "farlige hunder."</p>	<p>2013-2017 Ikke noe spesielt relevant.</p>	<p>2013-2017 *</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om tiltak for å bekjempe reinsykdom.</p>	<p>2013-2017 Opphevet forbud mot å holde 19 reptilarter. Spørsmål til egen regjering om hhv. tilrettelegging for selfangst og mulighet til å fjerne fuglereir grunnet sjenanse og lopper. Tiltak for reduksjon av antall rein i Finnmark, for å hindre sultedød for dyrene.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til egen regjering om forbud mot tynne mikroplaster, for å hindre plastforsøpling som skader dyr.</p>	<p>2013-2017 Representantforslag om å gjeninnføre forbud mot legaliserte reptilarter.</p>	<p>2013-2017 Spørsmål til regjeringen om å hhv. innføre kompetansekrav til hovslagere og regler for vern av dyr ved gjennomføring av større arrangementer. Spørsmål og representantforslag om forbud mot import av gatehunder.</p>

* Rødt har ikke sittet på Stortinget i perioden, og har derfor ikke hatt mulighet til å stemme eller fremme spørsmål eller forslag der.

FORKLARINGER

Om terningkastene: Terningkastene er kun basert på hva partiene lover å gjøre i neste stortingsperiode, altså hva de skriver i sine programmer. Beregningen er basert på bruk av matematisk vektingsberegning med poeng. Vi har gitt partiene poeng for hver kategori. Hvert programpunkt ble vurdert på en skala (+2, +1, 0, -1, -2). Pels, dyreforsøk, landbruk og kjøttproduksjon er vektet tyngre enn de andre kategoriene. Totalsummen for hvert parti ble delt på maksimalt antall poeng. Deretter ble poengskalaen delt i seks, og partiene fikk terningkast basert på poengsum. Der poengsummen vippet mellom to terningkast ble endelig sum fastslått etter en skjønsmessig vurdering.

Om hva partiene har gjort for dyrene i perioden 2013-2017: Hva partiene har gjort i stortingsperioden 2013-2017 er ikke med i vurderingen av terningkast. Grunnen er todelt: For det første er det svært vanskelig å vise en slik vurdering med terningkast, fordi partienes muligheter til å fremme forslag og få gjennomslag har vært forskjellige. Rødt har for eksempel ikke hatt noen representanter på Stortinget, mens H og FrP har sittet i regjering, med store muligheter til å gjøre endringer for dyrene. For det andre er det partienes løfter for neste stortingsperiode som sier deg hva de står for akkurat nå.

Vi presenterer likevel en oversikt over det viktigste partiene har gjort for dyrevelferd i løpet av de siste fire årene. Slik kan du selv vurdere om de ulike partiene har tatt hensyn til dyr. Oversikten over hva partiene har gjort er ikke fullstendig, men basert på vår vurdering av hva som er direkte relevant for dyrevelferd. Du finner alt som har skjedd på Stortinget i forrige stortingsperiode på Stortingets nettsider: www.stortinget.no.

Om spørsmål fra stortingsrepresentanter til regjeringen: I oversikten er direkte dyrevelferdsrelevante interpellasjoner og spørretimespørsmål til regjeringen inkludert. Dette er spørsmål stortingsrepresentanter kan stille til statsrådene for å sette fokus på en sak, og stille dem til ansvar for ting de har gjort eller ikke gjort. Samtidig er disse spørsmålene en mulighet til å synliggjøre seg for stortingsrepresentantene og deres partier. Spørsmålene fører ikke til bindende vedtak.

Om representantforslag: Representantforslag er forslag til Stortinget fra én eller flere stortingsrepresentanter om å kreve handling eller endringer fra regjeringen. Stortingsvedtaket er bindende. Flesteparten av slike forslag blir nedstemt. Da er de foreslåtte endringene utelukkert ut stortingsperioden. Representantforslag er derfor ikke alltid positive for dyrene, men kan faktisk være kontraproduktive, hvis de blir nedstemt. Partiene og stortingsrepresentantene bruker representantforslag til å søke endringer de er opptatt av, men også til å synliggjøre seg.

Dyrevernalliansen er partipolitisk nøytral og livssynsnøytral.

*Ingen dyr bør lide for penger, uvitenhet eller tradisjoner.
Vi hjelper dyrene som trenger det aller mest,
i intensivt landbruk, pelsindustrien og dyreforsøk.*

Dyrevernalliansen

© Dyrevernalliansen 2017
Utgitt: Oslo, juli 2017
Redaktør: Live Kleveland

www: dyrevern.no
Telefon: 22 20 16 50
Epost: kontor@dyrevern.no

Kontonr.: 0537 34 87378
Org.nr.: 983 482 392